

JAVIER MOSQUERA

PROTAGONISTAS DA RECONQUISTA DE VIGO

Juan Rosendo Arias Enriquez, máis coñecido como o Abad de Valadares é, para o que fose Cronista da Cidade, José Espinosa, a primeira figura entre os guerrilleiros de Frago de 1809.

O seu pai, Juan Arias foi xuíz de Bande e por parte da súa nai era primo irmán do Marqués de Valladares. Foi bautizado en xullo de 1757 na parroquia de San Pedro de Bande. Ingresou no seminario de Lugo, onde seguiu a carreira eclesiástica.

Ordenado xa sacerdote, foi presentado polo seu curmán para rexer a parroquia de Mourelos, en Lugo, que deixaría en 1786 para tomar posesión do beneficio de Valadares. Nesa feligresía exerceu o sacerdocio e actuou tamén como administrador das rendas do marquesado de igual título que a parroquia.

Cando se produciu a invasión da tropas napoleónicas sentíuse obrigado a loitar con todas as súas forzas contra o inimigo e, segundo sinalan as crónicas, valéndose da súa palabra e apoiándose no afecto que lle profesaban os seus feligreses, un día fixo que as campás tocasen a rebato para congregarse ao pobo, que acudiu masivamente á súa chamada.

Co templo rebosante de fieis, subiu ao púlpito e arengou aos paisanos, dicíndolles que peligraban as súas facendas, o seu honor e as súas vidas e que polo tanto era necesario facer fronte aos invasores.

Tal foi a impresión causada pola súa arenga que os que a escoitaron sacárono da igrexa aos ombreiros, dando vivas a España, ao rei e á relixión católica.

A partir dese momento, todos os que se decataron do que ocorría se aprovisionaron de armas de todo tipo e puxéronse ás ordes do cura a quen nomearon xefe.

Despois seguiu en todo lugar e ocasión predicando a guerra ata conseguir levantar en armas a todos os que puideren empuña-las.

Ao abad de Valadares uníronse desde os primeiros momentos o alcalde de Frago, cayertano Parada, Joaquín Tenreiro, o pai Villageliú e o oficial portugués Almeida, que dirixiron as forzas que bloquearon a praza de Vigo o 13 de marzo de 1809.

Á chegada de Cachamuíña, Colombo e Morillo, comisionados pola Xunta Central, suscitouse a discordia, intervindo os comandantes das fragatas inglesas surtan en porto para sinalar que se se lle retiraba o mando ao abad de Valadares, eles retirábanse, pois os paisanos seguíanlle ciegamente. Accederon os recentemente chegados e o abad, logo de sumar máis forzas ás sú-

Estampa publicada en "Guerra de la Independencia", por Miguel Agustín Príncipe (1846, no libro "Tierra de Frago" de José Espinosa).

Os abades de Valadares e de Villar e Couto

O primeiro foi o líder entre os guerrilleiros do Frago O segundo considerábase militar e asinaba as súas ordes como xeneral

as ordes, seguiu ao mando, pero tivo que deixalo ante a negativa de Chalot a pactar a capitulación con paisanos e foi entón cando Morillo púxose á fronte.

Logo da vitoria, Juan Rosendo Arias Enriquez foi agraciado co Escudo de Honor e cunha canongía na catedral de Santiago da que tomou posesión o 12 de febreiro de 1811. Faleceu no 13 de xuño de 1814 e o seu cadáver recibiu sepultura nun dos claustros da basílica compostelana.

Abad de Villar e Couto

Antonio Mauricio Troncoso de Lira, abad de Villar e Couto, non tomou parte directamente na reconquista de Vigo pero coadyuvó contendo en Tui en Tui aos que se achaban en plan de auxiliar aos sitiados en Vigo, por iso é polo que Espinosa Rodrí-

quez inclúao entre os protagonistas da Reconquista.

De estirpe nobre, foi bautizado na igrexa parroquial de Santa Eugenia de Setados, diócesis de Tui o 9 de abril de 1771.

Os seus discursos no púlpito da súa igrexa e en pleno campalgunhas aldeas arrastraron aos paisanos a enfrontarse ás tropas napoleónicas.

Cando en Crecente tiñan reunidos todos os víveres esixidos polos franceses para enviar a Tui, os veciños dirixíronse ao abad para queixarse da carga imposta, quen lles respondeu que no canto de dar ao inimigo o que vos pide, serei o voso guía se llos negais e os empleais na voso defensa.

No libro sobre a Guerra da Independencia escrito por Vázquez Estévez sinalase que o abad

de Couto apoderouse de cantas racións atopou na casa onde estaba reunidas as especies e pasando inmediatamente convocatorias por todas as comarcas para que os veciños levantásen contra o invasor, logrou reunir a un número moi elevado que, apostados en varios puntos do territorio entorpecieron o tránsito e a comunicación entre as tropas napoleónicas.

Ao ter coñecemento da resistencia oposta polos paisanos dirixidos polo abad, o mariscal Soult xurou vingarse e ao decidir entrar en Portugal pola raía seca, ordenou que o seu exército, seguindo o neno arriba, se fragmentara en dúas divisións, unha de 12.000 homes pola montaña e outra de 8.000 á vista de Portugal, subindo pola marxe dereita do río e comandada polo propio

Soult.

Esas divisións tiñan que atravesar, na súa na súa marcha cara a Ribadavia e Orense, o río Deva, afluente do Miño e case ao mesmo tempo chegaron ás pontes de Acha e Mourentán, dirixíndose as tropas que mandaba Soult cara a este último.

O 15 de febreiro de 1809, iniciáronse os franceses o paso de ambas pontes e os guerrilleiros de Arbo co abad á fronte lles interceptaron no de Mourentán. Relatan as crónicas que a cruenta batalla durou tres días malia a superioridade numérica das forzas napoleónicas. Di Toreno que as tropas francesas, tras cruzar a ponte, queimaron o barrio e mataron a todas as peronas que acharon, deixando o lugar completamente arruinado.

Mauricio Troncoso, considerábase militar e asinaba as súas ordes co título de xeneral, do que hai testemuño no Arquivo Municipal de Arbo.

Terminada a Guerra da Independencia, o Consello de Regencia de España e Indias concedeu ao abad o Escudo de Honor en consideración ao mérito contraído na Reconquista de Vigo e Tui. Ao mesmo tempo lle agraciaron cunha canongía na Metropolitana de Santiago e outorgáronlle a Cruz supernumeraria de Carlos III.

Tenencia de Alcaldía
Concello de Vigo